

plătesc cotizația de un leu pe lună, organizează petreceri populare, din venitul cărora se ajută femeile bătrâne și sărace, infirmii și copiii rămași orfani. Aceste tovarășii sătești se năzuiesc a desființa cu timpul obiceiul pomenilor, care nu poate fi aprobat nici din punct de vedere economic, nici igienic. În loc de a face pomeni în felul cum se făceau până acum, tovarășii din Argeș au luat hotărârea de a veni în ajutorul săracilor pe altă cale.

Vor procura cărți și haine elevilor săraci, vor ajuta pe fetele sărace, căutând a sprijini pe cât se poate familiile lovite de nenorocire.

Ideia este, cred, cât se poate de laudabilă și ar trebui adoptată în toate părțile. Ea nu poate fi decât folositoare atât pentru bogați, cât și pentru săraci.

Încă din anul 1907 ministerul instrucției publice a acordat dlui C. Grigoriu, directorul trupel de operetă română, o subvenție anuală de 20,000 de lei, pentru a cultiva tinerele talente din țară și a le face apte pentru scenă, în vederea înființării unei opere române. De sigur că nici o altă țară de valoare nu se putea manifesta mai bine decât în trupa dlui Grigoriu, a cărei trupă de operetă este destul de bine organizată. Pe lângă operetele ce le juca, dl Grigoriu avea posibilitatea de a da din când în când și reprezentații de operă, pentru ca tinerele elemente de aici să-și găsească întrebuințare, să se poată cultiva. Una dintre președintele dlui Grigoriu a fost tocmai faptul că n'a ținut seamă de această intenție a ministerului de instrucție. N'a căutat să dea cât mai multe reprezentații de operă, spre a face loc tinerele talente române, așa că multe forțe au rămas doborând în umbră.

Contractul încheiat între d. Grigoriu și ministerul de instrucție a expirat anul acesta, încetând astfel și subvenția, pe care ministerul o acorda dlui Grigoriu.

D. Grigoriu a cerut acum din nou prelungirea contractului și servirea mai departe a subvenției acordate până acum.

Ministerul instrucției a cerut părerea d-lui D. Popovici, directorul conservatorului din București. Avizul d-lui Popovici nu a fost dat până acum. Probabil însă d. Grigoriu nu va mai primi subvenția dată până a urma.

D. Spiru Haret, ministru al instrucției publice, spre a veni în ajutorul studenților săraci a înființat încă din anul 1902 »Cantina universitară a studenților« — un fel de masă a studenților universitari, cum sânt și la noi în Ardeal. Un număr mare de studenți săraci, au primit de atunci și până acum ajutor dela această caritate în studii.

Dela înființarea ei și până acum, cantina a trecut prin diferite greutăți și interziții umanitare, care au călăuzit pe inițiatorul ei nu s'au putut îndeplini în întregime. Lipsa până acum a unui local potrivit pentru cantină. Administrația casei școlilor a ridicat un frumos local, care dispune de o sală, în care pot încăpea peste două sute de persoane. Senatul universitar se ocupă acum cu organizarea cantinei, alcătuiind în regulamentele administrației. Cantina, care de acum doi ani nu mai funcționa, va fi astfel redeschisă în curând, continuând a veni în ajutorul studenților.

Correspondent.

Din România.

24 Ianuarie la Ploiești. (Dela corespondentul nostru). Ploiești 25 Ianuarie 1910. Măreșta zi de 21 Ianuarie a fost sărbătorită în orașul nostru cu o deosebită solemnitate de către secțiunea locală a »Ligii culturale«, printr'un mare festival literar și artistic, care a avut loc în sala teatrului Cooperativă. De mult nu se văzuse să la parte așa de mult lume ca la acest festival. Încă de pe la orele 8, vasta sală a teatrului era complet ocupată de numerosul public care venise

să asiste la serbare. Festivalul a fost deschis de corul Ligei care a intonat marșul »Deșteaptă-te Române«, după care a luat cuvântul distinsul președinte al Ligei culturale părintele profesor Gh. Chirică. D sa, după ce arată importanța acestei zile și arată împrejurările în cari s'a făcut unirea, vorbind cu cuvinte frumoase de domnitorul Cuza, zice că: »Ștefan cel Mare, luceafărul gloriei naționale, cu ochii prevăzători, cunoștea ce se petește nașionul românesc din cauza discordiei frățești și face încercări de unire mai întâi pe cale politică și apoi cu armele în mână, pentru ca ideea unirii să reușească.

După moartea lui Ștefan cel-Mare lucrurile se mărginesc numai la încercări zadarnice din partea câtorva domnitori; însă eforturile lor rămân fără rezultate până la Mihai Viteazul. Odată cu dânsul răsări și ideea unirii provinciilor vechi Dacii într'un singur stat. Dar pe când unirea era aproape făcută, Mihai Viteazul moare și murind, edificiul ridicat de dânsul cade și se prăbușește pentru a se rezidi mai târziu, mai puternic.

Mihai Viteazul cade asasinat de acei câtorva Dumnezeu în dreptatea sa le va răsplăti odată...

Cu toate acestea speranța unirii a fost goală care veșnic a încălzit inimile adevăraților români, întocmai unui luceafăr ce anunță răsărirea zorilor libertății.

Ideea realizării unirii Principatelor, nu aparține partidelor politice, ea aparține poporului român și acel care a simbolizat unirea prin geniul său, acel care a fost trimis de providență a o real za, a fost marele domnitor Alexandru Cuza.

Terminând, părintele Chirică, spune că faptele eroice ale strămoșilor noștri să ne servească nouă ca exemplu spre a ne oțeli mai departe în lupta viitorului; iar idealul înaintașilor noștri realizat în parte să fie continuat de noi tot cu aceeași sinceritate și iubire frățească, ca să complectăm opera începută și să lăsăm urmașilor noștri o Românie mare și puternică.

În tot timpul vorbirii, distinsul conferențiar a fost întrerupt de puternice aplauze, ale numerosului public din sală, iar când a terminat i s'au făcut călduroase ovațiuni.

După discursul părintelui președintele Gh. Chirică, se barea a urmat după următorul program: »Revenire« de *Vieuxtemps*, executat la vioară de d. Dr. Căpătana; »Versuri« zise de d. Băjescu Oardă; »Toamna« duet de *Mendelssohn*, executat de dd. St. Polizu (bariton) și Gr. Ivăncănu (bas); »Potpurul național«, executat la vioară de d. G. Cornișel; »Băulețul și Romanul« (dansuri naționale) jucate de d. G. I. Constantinescu; »Baladă«, de C. Porumbescu, ex. la vioară de d. Aurel Meștanu; »Craiuul neamului«, de T. Cernă, executat de corul Ligei.

2. »Proiecțiuni luminoase« (războiul pentru neamul nostru), executat de dd. D. Munteanu-Râmnic, secretarul Ligei și G. Gheorghiu.

3. »Dor de casă« de I. Croitoru și »Țării mele« de T. Cernă executat de Corul Ligei, »Versuri«, »Crasornicul« de Löwe, solo voce, executat de d. I. Croitoru (tenor). »Versuri« zise de d. Oardă.

»De când mând a m'a lăsat« și »Hora Unirei«, executate de corul Ligei.

Acompaniamentul la piano a fost ținut de domnișoara Bugar.

Asistența a părăsit sala în cântecul marșului »Deșteaptă-te române«, executat de corul Ligei.

Beneficiul atât moral cât și material a întrecut toate așteptările.

C. Gh.

Modificarea legii drepturilor dobrogenilor. Eri s'a depus pe biroul senatului proiectul de lege pentru modificarea unor dispozițiuni din legea pentru acordarea drepturilor politice locuitorilor din Dobrogea.

Iată modificările aduse legii:

Art. 3 din lege se modifică în modul următor: Locuitorii cetățeni otomani, cari aveau domiciliul real în județele Tulcea și Constanța în ziua de 11 Aprilie 1877, și descendenții lor, chiar cei născuți în urmă într'u cât vor proba, că nici unii nici

alți n'au emigrat sau nu s'au bucurat de vre o prole fie străină.

Românii din orice stat, fără privire către locul nașterii, proprietarii de imobile rurale, în județele Constanța și Tulcea și domiciliuți acolo în ziua promulgării legii de față, întru cât ei ar fi declarat că renunță la orice protecțiune străină.

Copiii minori ai acestor români urmează condițiunea părinților lor.

Declarațiunea de renunțare la protecțiunea străină se poate face în tot timpul până la expirarea termenului pentru introducerea cererilor de înscriere în primele liste electorale, prevăzută în această lege, fie la tribunalul județului fie la judecătoria de ocol, fie în comisiunile înstituite pentru întocmirea acestor prime liste electorale, prin chiar cererea pentru acordarea drepturilor politice.

Cererea pentru acordarea drepturilor politice, implică virtual renunțarea la orice protecțiune străină.

Art. II. Locuitorii din Dobrogea, care s'ar crede îndreptățiți a reclama, pe temeiul acestei legi, calitatea de cetățeni români, nu o vor putea face decât conformându-se prescripțiunilor legii de față și adresându-se comisiunilor întocmite de ea în acest scop.

În viitor se vor aplica dispozițiunile constituțiunii în privința naturalizării și recunoașterilor.

Gvernul rămâne.

— Situația politică. —

Arad, 8 Februarie.

Păienjenii cari se simțeau atât de bine în clădirea mucegăită a învechitului sistem reacționar, au izbutit să urzească în calea contelui Khuen o rețea de intrigi atât de încălțită încât el nu mai puțin de se desoleteci din ea, a fost nevoit să-și scurge din nou pe monarchul să l forte de datoria de a dădina ruinile în cari se adăpostesc păienjenii aceștia peste puțină de extirpat.

Cedând rugămintilor violente ale conților Tisza și Andrassy, primul ministru s'a înfățișat azi la monarchul, într'adevăr pentru a-și cere desărcinarea și a recomanda pe contele Tisza. Spre fericire însă, monarchul a pătruns intențiile ascunse ale dușmanilor votului universal și a zădărnicit planul contelui Andrassy de a reînvia coaliția. Monarchul l-a trimis pe contele Khuen iarăși la locul datoriei ce a primit să împlinească.

Oricât de mic ar fi numărul aderenților săi, contele Khuen va trebui să duă până la sfârșit lupta pentru restaurarea parlamentarismului în Ungaria, prin votul universal egal și secret. Dacă între politicianii crescuți la sânul vechiului sistem nu va găsi sprijinitori, va găsi fără îndoială cu atât mai mulți pintre cei ce așteaptă de mult o schimbare radicală a stărilor degenerate din țară, și aceștia vor fi adevărații propovăduitori ai dorințelor popoarelor. Guvernul însă va trebui să pornească lupta în semnul dreptului electoral neîngrădit și nu cu gândul nemărturisit de a zădărnici voința monarchului.

Rezultatul audienței primului-ministru a consternat, după-cum era și firesc, pe cei ce și așteptau în umbra conților Tisza și Andrassy reînvierea. Probabil contelui Khuen i-se vor pune multe piedici din partea oligarhiei și a șovinilor îndârjiți, el însă va răbate prin ele ușor dacă va chema

Institut de spălat și curățire a lui

NAGY KAROLY

în Cluj-Kolozsvár, Malom utca 4.

Primește pentru spălat și curățit tot felul de albituri bărbătești și femeiești, dantele, perdele etc. Se fac albe ca zăpada și lucii ca oglinda. Comenzile din provincă se execută prompt, și cu deosebită îngrijire la pachetare, se spează franco. Se asigură manipulare conștiincioasă, executare grabnică și punctuală.

într'ajutor milioanele ce de mult aşteaptă să li-se deschidă larg terenul muncii pentru înălţarea în bunăstare a ţării.

Se va vedea în curând întrucât nădejtile legate de noul guvern sânt îndreptăţite.

Primum dela corespondentul nostru informaţiile dela vale:

Audienţa contelui Khuen.

Budapesta, 8 Februarie. Azi la ceasul 10 înainte de amiază contele Khuen s'a înfiinţat în audienţă la Majestatea Sa. Audienţa a durat o oră. Eşind dela audienţă primul-ministru a fost la cancelaria de cabinet, unde a avut o intrevedere cu şeful de birou Daruváry. De-acolo contele Khuen a mânat la ministerul de externe, unde a vizitat pe contele Aehrenthal.

Contele Khuen a făcut corespondenţei semioficioase ungare următoarele declaraţii:

— *Am raportat Maj. Sale rezultatul tratativilor pentru înşghebarea noului partid şi l-am prezentat proiectul contelui Andrassy despre formarea unui partid guvernamental în frunte cu conţii Tisza şi Andrassy şi cu Kossuth. Am indicat Majestăţii Sale atât avantajele cât şi dezavantajele ce ar putea să rezulte pe urma unei asemenea grupări, declarându-i că dacă ar aproba proiectul eu mă retrag numai de cât. Majestatea Sa a refuzat proiectul contelui Andrassy şi nu e aplecat să-şi schimbe punctul său de vedere. A stăruit să purced înainte pe calea ce-am apucat.*

— Am prezentat Majestăţii Sale lista noilor prefecti. Autografele de numire vor apărea în curând în monitorul oficial.

Consiliu de miniştri.

Budapesta, 8 Februarie. Măine după amiază membri cabinetului se vor întruni în consiliu, ca să dezbată situaţia ce s'a creat în urma audienţei de azi a primului ministru. Consiliul se va mai ocupa apoi şi cu proiectul de constituţie pentru Bosnia.

Contele Batthyány Pál s'a retras.

Budapesta, 8 Februarie. În urma vorbirii de Duminecă a ministrului Hieronymi, şansele candidatului kossuthist au devenit în cercul Ig'ó foarte nesigure şi astfel contele Batthyány Pál a anunţat telegrafic pe Justi că mai bine se retrage decât să se expună unei înfrângerii nelidoioase.

Kossuth va răspunde azi lui Hieronymi.

Budapesta, 8 Februarie. Azi înainte de amiază o deputaţiune de 10 membri ai partidului kossuthist s'a prezentat la Kossuth rugându-l să convoace pe de seară conferinţa partidului ca să aibă astfel prilej de-a răspunde atacurilor ministrului Hieronymi. Kossuth a împlinit cererea deputaţiunii şi a convocat conferinţa de partid pe orele 6 seară.

Jurământul noului ban.

Viena, 8 Februarie. Banul Tomasich a prestat azi Majestăţii Sale jurământul de fidelitate. La actul prestării jurământului au asistat contele Csekonics şi ministrul honvezimel Hazai.

Tomasich s'a înapo'at la Budapesta d. s. la orele 4 şi 50 de minute, în societatea primului ministru şi a ministrului honvezimel. Înainte de plecare a vizitat pe ministrul de externe, contele Aehrenthal.

Autografele: de desărcinar a baronului de Rauch şi de numire a lui Tomasich, au apărut în numărul de azi al monitorului oficial.

Partidul constituţional şi guvernul.

Ziarul »*Neue Freie Presse*« are azi asu-

pe cari le deţine probabil din izvorul cel mai competent şi cari par a reda fidel motivele audienţei de azi a contelui Khuen:

În cazul dacă tratativele dintre ministrul preşedinte şi partidul constituţional s'ar întrerupe, în faţa partidului constituţional — scrie numitul ziar — se deschid trei căi:

Una dintre *posibilităţi* ar fi, ca partidul constituţional să formeze un grup opoziţionist moderat. Pe calea aceasta cu greu va purcede însă. Căci dacă va renunţa la pretenţiile militare din programul său, ca la nişte pretenţii irealizabile, şi va cerca astfel să devie guvernamental, în acest caz partidul constituţional n'ar mai avea un program care să justifice atitudinea sa opoziţionistă faţă cu guvernul contelui Khuen. Şi ar mai crea apoi o situaţie extraordinar de dificilă în luptele electorale, din care ar ieşi declinat, ba eventual sfărâmat cu totul. Acei membri ai partidului, ai căror mandate sânt ameninţate pentru cazul când nu vor avea sprijinul guvernului, în acest caz ar fi nevoiţi să părăsească partidul şi să intre în partidul guvernamental.

O altă *cale* ar fi, ca partidul să se menţină ca partid separat, fără să-şi ia însă un caracter opoziţionist. Partidul ar intra în luptele noilor alegeri alături de partidul contelui Khuen, având între oală învoiala secretă, că aceste două mari partide 67-iste nu vor lupta unul împotriva celuilalt, ci în caz de necesitate se vor sprijini reciproc. În noul parlament s'ar găsi apoi o modalitate, un prilej, pentru o apropiere între aceste două partide. Executarea acestui plan va fi cu putinţă, fără îndoială numai aşa, că guvernul să nu candideze aderenţi de ai săi faţă cu membrii partidului constituţional.

A treia *posibilitate* ar fi în sfârşit, ca conducătorii partidului constituţional să se retragă cu totul în viaţa particulară şi să îngăduie astfel un curs liber lucrurilor. În acest caz, se poate presupune că o mare parte a membrilor partidului constituţional vor trece rând pe rând în tabăra guvernului. Cealaltă parte, la rândul ei, s'ar ataşa partidului lui Kossuth.

Că dintre aceste trei căi pe care vor alege o, în privinţa aceasta ne vor da răspunsul evenimentele zilelor celor mai apropiate.

Asupra părerilor cercurilor guvernamentale ungare »*Neue Freie Presse*« scrie următoarele:

Contele Khuen Héderváry ar primi bucuros sprijinul partidului constituţional, nu i se poate însă cere, care să se dea la o parte şi ca să-l facă în chipul acesta loc contelui Tisza. Când — după cum spune el — i a fost cu neputinţă să mai refuze însărcinarea pentru formarea cabinetului, s'a supus poruncii domnitorului. Postul de străjer ce i s'a dat, nu-l poate deci părăsi, înainte de ce ar fi încercat să şi împlinească datoria.

Chestiunea ar fi cu totul de altă natură, dacă în restimp s'ar fi ivit o situaţie nouă. Aceasta însă n'a urmat. Când contele Khuen a primit preşedinţia guvernului, a cumpănit bine toate eventualităţile şi în rândul prim eventualitatea că i se va întinde şi din partea partidului constituţional sprijinul necesar. A calculat însă şi cu eventualitatea, că partidul constituţional nu i va oferi acest sprijin.

Guvernul nu împărtaşeşte nici părerea că rezultatul alegerilor ar atârna de sprijinul partidului constituţional. Judecând lucrurile fără preocupare, partidul constituţional are mai mare nevoie de sprijinul guvernului decât guvernul de sprijinul partidului constituţional.

Efectul vorbirii lui Hieronymi.

Poate nu exagerăm dacă spunem că vorbirea de Duminecă a ministrului de comerţ a fost de efectul unei explozii în cercurile kossuthiste. Hieronymi a atacat cu nelindurare îndeosebi chiverniseala lipsită de orice inteligenţă şi pricepere a lui Francisc Kossuth. Fostul ministru de comerţ, căruia soarta îi hărăzise această distincţie numai graţie numelui său moştenit, a fost aflat în faţa, nu numai a ţării noastre, ci a Europei întregi chiar, ca un om incapabil de a conduce un resort atât de greu cum e resortul afacerilor industriale şi comerciale, cari cer pregătiri vaste în acest secol al rivalităţii uriaşe între statele moderne.

Kossuth a înghiţit cu extremă stăpânire de sine hepul amar, şi s'a măgenit a declara aseară în clubul partidului său, că va căuta un prilej apropiat pentru a răspunde »atacurilor« lui Hieronymi.

În »*Nemzeti Társaskör*« ministrul Hieronymi a fost aseară obiectul unei înşufleţite sărbătoriri din partea »aderenţilor guvernului.

În cercurile din Viena se crede că succesul vorbirii dela Ig'ó va întări situaţia contelui Héderváry, înlesnind eventual şi colaborarea cu partidul constituţional.

Atitudinea comitatelor.

Decepţia ce a coprins spiritele pe urma regimului coalitţionist se manifestează acum şi în hotărârile reprezentanţilor comitatelor. Comitatele, deşi conduse pretutindeni de elementul unguresc, nu mai pozează în atitudinea marţială de pe vremea »mării rezistenţe naţionale« şi observă faţă cu noul guvern o atitudine expectativă, dacă nu una de-adreptul favorabilă. Singur comitatul Fejér, mândru de isprăvile sale din trecut, a hotărât să nu ia la cunoştinţă numirea guvernului. Între comitatele cari şi-au precizat până în prezent atitudinea sânt comitatele Somogy, Sibiu, Arad, Cojocna, Fejér şi Pojun. Între oraşe vestitul cuib săcuiesc Muráş-Oşorhei.

Cronică ştiinţifică.

— Cometele. —

Pe când toată lumea aşteaptă falmoasa cometă a lui Halley, atenţia lumii din toate oraşele este atrasă de o cometă nouă şi fără nume care s'a văzut pentru prima oară în seara de 23 Ianuarie st. n.

Persoanele cari au văzut-o întâi, au observat un fel de dără luminoasă ce părea că lesedintr'o stea splendidă roşie, nu mult deasupra orizontului.

Steaua aceea lera cometa, sau mai just azicelul său, ce părea încoturat de un inel şi cre împreună cu steaua forma un glob foarte curios. O fi vorba de o cometă absolut nouă, nu de una din cometele văzute altă dată?

Astronomia nu a rezolvat încă chestiunea dacă există comete cari după ce s'au văzut pe pământ, nu mai se întorc nici-odată, scăpând de imperiul forţei atractive a soarelui nostru a rezolvat însă chestia de a prezice apariţia succesivă a cometelor ce se întorc, numite periodic şi cari au o orbită — ca o elipsă.

Luăţi două ace cu gămălie, înfigeţi într' hârtie, la o distanţă de 10 centimetri ϕ .; luaţi un fir de aţă lung de 30-40 centimetri înodăţi capetele firului şi puneţi-l peste cele două ace astfel ca acele să fie în cercul firului. În vârful unui creion, trageţi o linie, ţinând reu firul întins, şi vă va rezulta o elipsă. În varăţi lungimea firului de aţă, varind încelaj timp distanţa dintre ace, o să aveţi o serie de elipse.

Într'unul din punctele în care stau ace, o să fie soarele; pe una din liniile căi tras o să se învârtască cometele, adesea învârti îele dacă n'ar fi planetele, căci planetelecele corpuri mult mai mici decât soarele rifică drumul cometelor, influenţând mai n asupra cometelor mici şi depărtate, înfăşând mai mult asupra celor mari şi mai apate de îele.

Astfel Jovic, cea mai mare planeta sistemul solar, a influenţat așa de mult sa cometele descoperite în 1767, în cât în loc o lase să vie la timpul său, a slăbit-o să apazul trecut.

Efectul acestor alteraţiuni produse planet este lung şi greu de calculat, şi tot a fost cel dintâi care a dat calea ce se urma pentru a avea aceste calcule, şi totodată de Newton, Halley a calculat orbometei apărute în anul 1682 şi a acelei din 1707 şi a găsit că este vorba de una şi aceeaşi cometă. Atunci el a spus că această cometă se întoarce iar după 76 de ani, şi a fost cel dintâi lume care a demonstrat existenţa cometelorperiodice. În memoriul în care Halley face a constatări, este această frază, la urmă: »Să uita uninitatea că această prezicere a făcută de un englez«.

În anul acesta vom avea ap splendidă a cometel lui Halley, care urmează a el elipt

Imprejurul soare în ziua de 20 Aprilie st. n. cometa va fi la Jellu, adică în punctul cel mai apropiat de soare și anume la o distanță de două milioane de kilometri. Cu cât se apropie soare, cu atât viteza sa crește, astfel că în ziua aceea, cometa va alerga pe orbita sa cu o viteză de 54 de kilometri pe secundă; din ziua aceea, viteza ei se micșorează, ajungând la un kilometru pe secundă, și va

Cometele stele, cari în drumul lor vertiginos capătă o viteză cu atât mai lungă cu cât se apropie de soare; această coadă este formată din radiații strălucitoare, calorice și luminoase, pe care o pierd în cîte puțin, pe măsură ce se depărtează de soare și viteza ei se micșorează.

Cometa anul acesta, în ziua de 18 Mai st. n. se va afla în punctul cel mai apropiat de pământ, la o distanță de noi de 26 milioane de kilometri, după toate probabilitățile pământul va trece pe lângă ea, căci cozile cometelor au o lungime de 30-40-50 de milioane de kilometri.

Se poate bine, după cum scrie astronomul Flamsteed, ca să avem o surpriză nu prea frumoasă ceștia depe pământ, căci, dacă în timpul rei pământului prin coada cometelor se va produce o combinație între oxigenul din atmosferă și hidrogenul din coadă, locuitorii pământului or să moară toți, de sufocare.

Dacă rezultă o micșorare de azot, în urma producerii bioxid de azot, locuitorii vor să fie cuprinși o veselie ca de beție, un delir acut, o nelămurire, așa cum o dă acest gaz.

Dacă rezultă bioxid de carbon, o să rezultă o întorsătură universală.

Căi censeo...

Inspănușul nostru a mai trecut în două rânduri pe lângă cometele, în 1819 și în 1861, fără să știe. Să sperăm că și de data asta vom trece bine, cu atât mai mult, cu cât analiza științifică a cometelor lui Halley până acum n'a dat nici un rezultat.

Dacă la pierirea noastră, să ne așteptăm să avem o apariție cerească de o înfrumusețare și cu este dat oii cui s'o vadă odată în viață.

1 Februarie 1910.

Dr. Pompiliu Robescu.

Contribuiri la fondul cultural al diecezei Aradului.

Am azi o nouă listă de contribuiri pe fondul cultural al diecezei Aradului. Înțelese semnate remarcăm mai ales darul principelui Basarab Brîncoveanu din Bucu care a semnat suma de cinci mii roane. E prețios acest dar nu pentru valoarea sumei numai, ci și pentru persoana de care vine. Principele Brîncoveanu vizitat Aradul și-l cunoaște de la balul lucit de acum vre-o 3 ani. Darul său dovedește că nu a uitat aceste locuri împătinate ce a dobândit pentru ele se ține în gestul său generos de acțiune să a deschis însă prin darul său un drum nou pentru boierimea românească, arătând modul cum trebuie să se manifeste simțurile naționale. Fie ca pilda să sească urmași în rîndurile boierimii române.

Lista contribuitorilor:

Iulian Popa, preot Târnova	—	Cor. 100.—
Mașcu Bocu, Arad	—	300.—
Prințul Basarab Brîncoveanu,	Bucu	5000.—
Ioan Nemet Arad	—	50.—
Iulian Lucreția Herbay, Arad	—	200.—

Dr. Liviu Tămășdan, avocat,	Arad	—	100.—
Dr. Iustin Marșieu, avocat,	Arad	—	150.—
Dr. Cornel Iancu, avocat,	Arad	—	50.—
Elena Goldiș, Arad	—	—	100.—
Dr. Sever Ispravnic adv.,	Arad	—	100.—
Pavel Dirlea, inv.,	Boroșineu	—	10.—
Iuliana Dirlea, inv.,	Boroșineu	—	5.—
Ioan Moga, preot,	Iermata	—	30.—
Onuț Bupte, econom,	Iermata	—	15.—
Mitru Hanciuța econ.	Iermata	—	5.—
Ioan Marta, inv.	Șepreuș	—	10.—
Gheorghe Sturza inv.	Șepreuș	—	10.—
Moise Marchiș, preot	Vădas	—	10.—
Teodor Mangu, inv.	Vădas	—	5.—
Ioan Iancu învățător	Almaș	—	25.—

Pentru școala de fete din Arad.

Pentru »Reuniunea femeilor române din Arad și provincie« au au sosit următoarele colecte:

Colecta d-nei Cornelia Aleman, din Ilidze (Bosnia):

Cornelia Aleman, Ilidze, ca membră pe viață	Cor. 40.—
Ioan Aleman, Ilidze	10.—
Izidor Socolean, Sarajevo	5.—
Iosif Serafin	5.—
Zopa Stefan	4.—
Marioara Serafin	5.—
Teodor Filipescu	8.—
Kozmutza	5.—
Bulbuc	4.—
Vior Constantin	1.—
Aglaja Zotta	6.—
Eugen de Zotta	5.—
»Colonia română Sarajevo«	20.—
Eufemia Zopa,	3.— Cor. 120.—

Colecta d-nei Sofia Mihulin, Arad:

Viora Dr. Ciordaș, Beiuș	Cor. 10.—
Dr. Const. Popovici	5.—
Victor Dringa	2.—
Gheorghe Popluca	5.—
Dr. C. Pavel	5.—
Nicolae Cristian	5.—
Ioan Petra	3.—
V. Dumbrava	5.—
C. Ardeleanu	5.—
Elena Roșiu	2.—
Alexiu Ardelean	4.—
Margareta Moga	2.—
Simeon Poienar	1.—
Dr. G. Mureșianu	5.—
V. Erdélyi	5.—
Dr. Ion Poinar	5.—
I. Stan	1.—
D. Nyes	5.—
N. N.	1.—
Ambrosie Crețu	2.—
Gheorghe Ardeu	4.— Cor. 82.—

Lista d-nei Octavia Dr. Ciuhandu, Arad:

Octavia Ciuhandu, Arad	Cor. 4.—
Eugenia Vidu, Hîlmașiu	4.—
Elena Moldovan Arad	4.—
Cornelia Dr. Iacob, Arad	4.— Cor. 16.—

toate ca membre ordinare ale reuniunii.

Din colecta d-nei Lucreția I. Herbay, Arad publicată în n-rul 12 a »Tribunei« (30 Ianuarie st. n.) a rămas din greșală numele d-lui Bucur Boleta, Sibiu, care a contribuit cu suma de 2 cor. astfel, că totalul sumelor colectate cu aceea listă face 100 coroane și nu 98 cor. cum s'a publicat.

Prin aceasta se rectifică greșala făcută.

D-na Ecaterina Marienescu născ. Seculici, din Lipova, s'a înscris ca membră pe viață, donând reuniunii o acțiune de societății comerciale »Severineana« din Caransebeș — în valoare nominală de 50 coroane.

Gronica literară și culturală.

Șovinisti? se întrebă d. Dr. D. I. Bujor în »Neamul românesc literar«. Sînt șovinisti, cum li numește »Falanga« în ale ei *Prima verba*, toți cari cer literatură românească? D. Bujor opune »Falangei« șovinismul sănătos și robust al germanilor de care are zilnic ocazie de a se încredința.

Al crede că după atâtea discuții și polemici, chestiunea asta ar fi în sfârșit lămurită și pentru cel din urmă găgăuță care se ridică critic peste noi. Al crede că ar fi trebuit de mult să trecă în domeniul banalității deosebirea atât de clară și simplă între literatura națională și literatura naționalistă, între poezii naționaliști și naționaliști, adică declamatori goi și fără preț poetic. D. Alexandru Ciura a stabilit mai de curând — acum vre-o cinci ani — deosebirea asta în »Lucașfărul«, citînd ca exemplu pe Coșbuc pentru poezia națională și pe Eminescu pentru cea naționalistă. Exemplu greșit, veți zice, căci Eminescu e poet naționalist, fără a fi un declamator de bălci. Dimpotrivă am citat într'adins pe Eminescu spre a arăta că nici naționalismul nu e în mod necesar anti poetic. Dovadă dela Tirțeu începînd pînă la Dérouté, Leopardi, Béranger, Körner, Arndt, Herwegh, care încă a poetizat sentimente și idei politice, (pe cele liberale) Petőfi, Kőlcsey, Mickiewicz și câți vrei. Totul atîrnă deci de talentul și puterea creatoare a poezilor, nu de subiectul lor.

Dar la noi se găsesc încă destui »critici« cari se cred eroi dacă decapitează — câte un scai.

Am o chestie »Lucașfărul«. O chestie înrudită cu a naționalismului în literatură e chestia poporanismului. E o chestie poate și mai simplă și lămurită. Mai ales de când d. Duiliu Zamfirescu a încercat să o încurce, e mai luminoasă și mai clară ca oricînd înainte. Totuși e interesant, a se cunoaște părerile scriitorilor noștri despre ea. Scrișul unui literat de seamă, e totdeauna interesant și caracteristic, despre orice ar scrie. Sîntem recunoscători »Lucașfărului« pentru ancheta ce a început despre chestia poporanismului. E un mijloc potrivit de a ridica noi nivelul discuțiilor și preocupărilor literare evitînd totuși abstracțiile deșerte și fără utilitate pentru viața noastră. Ancheta nefiind isprăvită, nu putem intra în discuția ei.

Serbări pentru Ion Creangă. O măsură pentru adevărata înțelegere și apreciere a literaturii la un popor sînt și semnele exterioare de dragoste și de cultivare a scriitorilor. Nu mai vorbim de străinătate. Acolo cultul pentru câte un mare poet sau scriitor găsește entuziaști cari își dedică toată viața pentru ei, de ex. Victor Hugo, sau se înființează societăți în acest scop, cum e Goethe-Bund-ul din Germania, cum sînt societățile pentru Shakespeare cari s'au înființat nu numai în Anglia, ci și în Germania etc. Centenarul morții lui Schiller, în anul 1905 a fost o mare serbare națională înînd pe germanii din toate țările și continentele într'o mareă solidaritate culturală, mai indestructibilă decît orice unitate politică.

Ar fi banal să ne plîngem de lipsa acestor semne de cultură literară la noi.

Nu s'a putut forma pînă acum o tradiție. Abia serbările pentru Eminescu, organizate astă-vară, au fost primul pas făcut cu conștiință pe calea asta. Aradul a dovedit că a înțeles însemnătatea acestui fel de manifestații culturale, dînd o serbare cum nu s'a văzut aici niciodată. Am avut însă sentimentul că în România, mai ales în București, nu s'a făcut tot ce trebuia și ce se putea face pentru serbătorirea lui Eminescu. Se făcuse o serbare oarecum provizorie la mormîntul poetului, rămînînd ca toamna să se facă serbarea principală. Dar toamna, serbarea, pe cît știm nu s'a mai ținut și bucureștenii au scăpat, cu o simplă făgăduială, ca de o sarcină neplăcută.

Totuși serbările pentru Eminescu iar acum pentru Creangă sînt semne îmbucurătoare de progres. Mai frumoasă, mai sinceră și mai călduroasă ca ori unde, a fost de sigur sărbătorirea prozatorului nostru popular în Bucovina, unde venirea scriitorilor români a fost un adevărat eveniment, o revelație culturală.

În Ardeal, data morții lui Creangă a trecut cam neobservată. La noi e fatal ca politica totdeauna să ne preocupe mai mult, iar din »țară« ni-s'a atras cam târziu atenția. Acum, Aradul e hotărât să serbeze, la adunarea generală a »Asociației culturale« în 3 Martie amintirea lui Creangă printr-o potrivită serbare. Aproape de Arad, în Lipova, intelectualii au hotărât de-așemenea să comemoreze pe Creangă, invitând redacția »Tribunii« să întocmească programul serbării.

În felul acesta, măcar ulterior, se va jerfi și la noi pe altarul amintirii celui mai mare prozator popular român.

Sărbătorirea unui poet ungar. Ungurii au înțeles mai curînd datoria ce au către scriitorii lor. În zilele din urmă iei au sărbătorit pe cel mai original și puternic prozator al lor, pe Mikszáth.

Mikszáth e azi poate singurul reprezentant al direcției unghurești în literatura unghurească, cîtăpîtă tot mai mult de elementele și de direcțiile străine. E mai original ca Eötvös Károly și mult mai unghuresc și mai spontan ca germanul maghiarizat Herczeg Ferencz. S'a organizat o mare ediție jubilară a tuturor operelor sale și prisosul, foarte însemnat, ce va rezulta din abonamentele ei — cîte cinci sute de coroane unul — va forma un frumos dar național pentru scriitor. Nu numai atît; în orașe mai mari, pînă acum în Seghedin, Arad, Raab și în Sighetul Maramurășului, fruntașii intelectuali au organizat frumoase serbări, consacrate cu totul cultului și popularizării operelor și duhului lui Mikszáth.

Care scriitor român în viață se poate mîndri cu astfel de semne de înțelegere și recunoștință?...

D. Ion Slavici despre mișcarea noastră literară. Într'un recent foileton publicat în »Lupta« dl Ion Slavici își rezumă astfel părerea asupra mișcării noastre literare actuale.

Deocamdată zicem, că e »a noastră« mișcarea literară, care se desfășoară în România. Iar aceasta s'a bătut rău în timpul celor din urmă câțiva ani, s'a întins și mereu s'a întins apă tulbure și stătută, care numai pe loc pe colo apucă să curgă prin albie mai adîncă.

Privind din depărtare, ai crede, că s'a pornit în fel de vijelie literară, în care mii și mii își desfășoară puterile. Rămâi uimit de huruitul mașinilor fie plane, fie rotative, de supt care ies cărțile cu toptanul, reviste peste reviste, ilustrate de mare efect, ziare cu mare »tiragiu« și fel de fel de afișe de reclamă. Dacă examinezi însă ceea ce se aruncă în piață, dai peste marfă de băciu: puține, care sînt de o potrivă cu cele vechi, și multe, chiar prea multe, de care ar trebui să ne lipsim.

Lipsa de disciplină literară e aici chiar mai învederată: dau cu toții pe întrecute zor înainte, și puținii scriitori, care muncesc cu dragoste, se pierd în masele mari ale celor ce n'au vreme să se gîndească mai înainte de a-și fi dat scrisa la tipar.

Nu mai e nici o autoritate, nici un control, nici o legătură între prezent și trecut, și merge fiecare înainte cum îl tale capul.

Cu tot respectul ce purtăm bătrînelui nostru scriitor, întrebăm dacă nu găsește însuși că e cam pesimist?

O senzație literară. Avem și o senzație literară pentru săptămîna asta. În »Falanga«, nrul 2 d. Ion Minulescu publică o scrisoare a d-lui Al. Stamatiade, din Paris, în care acesta zugrăvește cu perfecție un tip de lichea literară, N. Davidescu. Tipul ar fi furat manuscrise de ale d-lui Minulescu cu variante ale »Romanțelor de mai tîrziu« în scopul de a-l publica și a-și asuma rolul de colaborator al poeziilor d-lui Minulescu. Scrisoarea e caracteristică pentru maravurile multor literați din București.

O frumoasă comemorare a d-nei Adelina Tăslăuanu publică d. Al. Ciura în »Luceafărul«. E plină de căldură și simțire adevărată, în stilul ales și personal al acestui scriitor ardelean prea puțin cunoscut și apreciat la noi.

Scriitori și artiști decorați. Regele Carol al României a acordat medalia Bene Merenti cl. I a următorilor: A. Brătescu Voinești, deputat și scriitor, A. Demetriade, P. Liciu și N. Soreanu, artiști, al »Teatrului Național« și D. Paciurea sculptor.

Aceiaș medalle, clasa a II-a, a fost acordată d-lor C. Sandu, Aldea, publicist, și D. D. Mirea, sculptor.

Noua piesă a d-lui Z. Bărsan. Dum. s'a citit noua piesă a d-lui Zaharie Bărsan, »Sirena«, piesă în trei acte, care se va juca probabil în Februarie. Această piesă, al cărei subiect este luat din viața artiștilor bohemi a produs o excelentă impresie asupra celor cari au asistat la citirea ei și va contribui de sigur la succesul din această stagiune a Teatrului Național. (»Voința Naț.«)

»Chantecler«. Piesa lui Rostand s'a jucat pentru întăia oară Duminecă. Deși a fost numai o repetiție generală, ea totuși a fost ca o premieră, cu tot decorul și accesoriile ei. Au asistat toate somitățile politice și literare, între ei primul-ministru Briand. Rezultatul a fost un succes sgomotos. Versurile minunate ale lui Rostand au încântat lumea. Piesa e o comedie satirică, biciuind slăbiciunile omenești. Actul al treilea a fost cel mai slab. Publicul a sărbătorit pe autor, aducând ovațiuni marelui poet național al Franței.

Asupra premierei oficiale, care a avut loc o zi în urmă. Luni seara, primim dela corespondentul nostru din Paris următoarea telegramă:

Paris, 8 Februarie. *Premiera piesei »Chantecler« s'a dat aseară aici la teatrul Porte-Saint-Martin în fața unui public elegant, elita societății pariziene. Incasările primei zile sînt de 70.000 de franci. Primele două acte au fost colosal aplaudate. Actul al treilea a căzut. În actul al patrulea a fost o manifestație. Aici apare o grupă de broaște, strigînd: »Noi sîntem broaștele, crăpăm în vechea noastră piele«. Prin aceasta Rostand înțelegea pe nămăroșii invidioși cari îl pizmuesc. Galeria aici a fluierat. Critica nu i așa de bună ca după prima repetiție generală. Mai toate ziarele laudă frumusețea versurilor, dar zic că piesa nu-i dramă, ci un poem liric-satiric.*

Viena, 8 Februarie. Un teatru de aici, Theater an der Wien, plănuiește să aducă în April tot ansamblul teatrului Porte-Saint-Martin spre a juca pe Chantecler. Va asista probabil și Rostand.

Notă. Foiletonul nostru de azi nu este cîmpriusul piesei lui Rostand, ci o fabulă tradusă din englezește.

Un nou portret al lui Heine. Suplimentul literar al ziarului »Berliner Tageblatt« reproduce un nou portret al marelui poet Heine. Portretul acesta, necunoscut pînă acum, a fost descoperit în Paris, la un negustor de vechituri și-l reprezintă pe Heine în floarea virstei »cu fruntea cuminte, expresia serioasă și visătoare a feții, cu ciocul de barbă; în mîna frumoasă ținînd condeiul...«

SERVICIUL TELEGRAFIC.

Apropierea austro-rusă.

Viena, 8 Februarie. (Dela corespondentul nostru). O persoană oficială mi-a declarat relativ la știrile despre apropierea dintre monarhia noastră și Rusia, că cele două guverne nu plănuiesc o acțiune comună în ce privește chestiile din Balcani, ci apropierea e mai mult un act de prietenie între două state cari doresc ca pe viitor să nu dea prilej la intriganți să pescuiască în apă turbure.

Un prinț al Prusiei major austriac.

Viena, 8 Februarie. Majestatea Sa Impăratul a numit astăzi pe prințul Eitel Frideric al Prusiei major în regimentul austriac 34.

Manifestul nemților către alegători.

Praga, 8 Februarie. Deputații germani publică azi manifestul adresat alegătorilor în care spun, că cauza închiderii sesiunii sînt cehii, cari au respins modestele lor cereri.

Deputații germani mai spun, că li-s'a cerut din partea cehilor să aprobe niște mă-

suri, în baza cărora se poate întrebuința banii țării pe scopuri unilaterale.

Ei au refuzat să acceadă la aceste cereri motivînd refuzul cu că conaționali lor încă nu le vor ba.

Criza din Ga.

Atena, 8 Februarie. Cauza cenzurii săptămînilor din urmă, nu putut transmite câteva știri de mare importanță.

Cînd i-s'a propus regșă convoace adunarea națională, Liga mî era hotărîtă ca în cazul că regele nu voia convoca ea acestei adunări, să-lroneze cum a făcut turcii cu Sultanul al-Hamid și să-l interneze undeva, plăși întreaga listă civilă. Pentru a preveni intervenție a puterilor străine, Liga nră voia să proclame ca rege, supt nume Gheorghe II, pe fiul moștenitorului de numind regentă pe soția moștenitorului.

Atena, 8 Februarie. Situația gului e critică. Se zvoneste că guvernul a pt orice nădejde de a rezolvi chestia Creteihestia Imprumutului de stat. Intre DragumiZorbas au izbucnit noi neînțelegeri cari îngroză și mai mult situația guvernului.

Lupta pentru limbă înovina.

Cernăuți, 8 Februarie. Rutau hotărît să urmeze pilda dată de raii cămpulungeni și în comuna Neopant, locuită mai mare parte de ruteni decretat drept limbă oficială — limbruteană.

Acțiunea aceasta rutenii vor urmeze și în alte comune.

Agonia lui Björnso

Paris, 8 Februarie. Starea lui Björnson e neschimbată. Respirația slabă, tulburată tot mai imperceptibil. Medicii au dat un buletin declarînd că orice nădejde a-l vedea reînsănătoșat e exclusă.

Bolnavul abia se mai poate mișca.

Regele Norvegiei oper

Stockholm 8 Februarie. Regele Iav se află de câteva zile indispus. Medicii eclarat că este un început de apendicită, pe o'au și pus s'o împiedece în desvoltare cu cese cu ghiață. Aseară regele se simțea mai uș. Astfel familia s'a putut duce la concertul de mare artist rus Sassanov.

Într'un moment la palat se observă mișcare neobicinuită. Starea regelui s'a agravată. Medicii înștiințați în grabă au constă că fără operație nu este chip de scăpare.

Îndată l-au pregătit de operație ca succes pe deplin.

Azi dimineață starea regelui era mîitoare.

Condițiile de împăcare întrehi și germani.

Praga, 8 Februarie. Azi dimineațăii partidelor cehi s'au prezentat la mareșalul, care le-a arătat condițiile germanilor, penincetarea obstrucției. Cehii au declarat, că coile sînt în admisibile.

Edința dietei se deschide la ora Le citești moțiunea deputaților cehi, care-și exă indignarea, pentru împiedecarea activității, aruncînd răspunderea pentru pagubele crale, economice și sociale ale țării asupra deșilor germani, care obstrulază, deși li-s'au fă concesii mari și deși cehii n'au împledecat opunerile, care-i interesează. Ultimele propuneri germanilor n'au putut fi aprobate de cehiînd înjositoare pentru dînșii.

Inchiderea sesiunii dieteoeme.

Praga, 8 Februarie. Cehii în șed de astăzi au respins propunerea concesiiolare ating

unitatea și indivizibilitatea țării. Oratorul lor termină declarând, că cehii nu i-au asupra lor răspunderea pentru urmările dezastruoase ale obstrucției.

Mareșalul țării închide apoi ședința declarând pe cea viitoare pentru Joi. Aceasta însă nu va mai avea loc, deoarece astăzi s'a publicat o decizie imperială, prin care se declară sesiunea dietei închisă.

După ședința deputații germani au ținut o ședință, în care au luat decizia să pregătească o declarație pentru poporul german.

Declarația aceasta se va da mâine publicității.

Constituția bosniacă.

Viena, 8 Februarie. »N. Fr. Pr.« publică în extras conținutul constituției bosniace și face următoarele comentarii:

Dieta bosniacă — spune »N. Fr. Pr.« — va avea putere mai mare decât dietele austriace. Va fi și un intermediar între Reichsrath și dietă. Dieta va avea trei activități: Una de control, una administrativă și una legiuitoare.

Cea dintâi cuprinde stabilirea bugetului, aprobarea conturilor dreptul de interpelare, al adresei și rezoluțiilor, pe care guvernul țării va trebui să le înainteze ministerului comun de finanțe.

A doua cuprinde întreținerea spitalelor și locurilor de curi precum și a șoselelor.

A treia prevede anume ce legi pot fi votate de dietă. Aci lipsește legea administrației politice, judiciare și a poștei și legea împământenilor.

Deasemenea lipsește posibilitatea modificării constituției. Aici guvernul local trebuie să aibă pentru proiectele sale aprobarea guvernului austriac și cel ungar. Tot acestea vor trebui să deie sancțiunea legilor votate în dieta bosniacă.

Dieta nu va avea voie să discute chestiile pragmatice și cele comune, de pildă nici contingentul racrușilor, nici cheltuielile pentru armată.

Dacă dieta nu votează bugetul, atunci rămâne în vigoare cel vechiu. La nevoie se pot admite sume prin ordonanțe imperiale și fără dietă. În chestiile culturale se vor cere patru prezenți și majoritate de două treimi.

Mohamedarilor li s'a aprobat legea șeriaticii.

INFORMAȚIUNI.

ARAD, 8 Februarie n. 1910.

Intru amintirea doctorului Mera.

Memoria regretatului Dr. Mera este cu pietate păstrată în toate cercurile românești cari nu-l mai uită. Precum se știe averea ce face 60.000 Cor. toată în număr și 90 acții ale »Victoriei« a lăsat-o diecesei drept fundațiune pentru stipendiarea tinerilor, cari își fac studiile academice. Chestiunea fundațiunii este acum perfecționată prin aranjarea judecătorească a lăsamântului, la ce a contribuit generoasa participare a mamei și a sorei decedatului, cari cu pietate creștinească se îngrijesc de eternizarea memoriei scumpului lor Iuliu.

Sâmbătă în ziua Trierarchilor vor oficia P. S. Sa dl episcop Ioan I. Papp liturgie și parastas în catedrala din Arad, întru amintirea regretatului Dr. Mera.

Când înregistrăm cu plăcere acest nobil gest de bun exemplu pentru onoarea memoriei binecăcătorilor tinerimei și mângăierea mamei și sorei întristate, ne exprimăm dorința de a ne veda la parastas toți cei ce ne înțeleg datoria amintirii unui scump frate al nostru.

Parastas pentru Russu-Șirianu. Ni se scrie din București: Sâmbătă s'a celebrat la orele 9 jum. în biserica sf. Pantelimon un parastas pentru odihna sufletului neuitatului Ion Rusu-Șirianu. Slujba dumnezeiască a fost slujită de 4 preoți. Au azi-

stat, pe lângă familia răposatului, prietenii și stimătorii lui, d. Ioan Slavici și familia, d. Septimiu Albini cu d-na, d. Popescu șef-redactorul dela »Universul« cu d-na, d. Eugen Brote și d. Câmpianu corespondentul »Tribunei« în Budapesta.

După săvârșirea parastasului susnumiții prieteni și stimători au cercetat familia adânc întristată, năzuind prin cuvinte de condoleanță a o mângăia în instristarea și durerea ei.

— Un glas din temniță. Părintele Andrei Hlinka, care împlinește aproape al treilea an de pușcărie ne trimite câteva șire duioase, pe care le lăsăm să răsune și în inima cititorilor noștri.

Iată ce ne scrie greu încercatul preot:

Seghedin, 1910 Febr. 6.

Stimate Frate! Sânt total orfan, toți m'au lăsat aici, Victor Brănișce, care te-a vizitat ne părăsind Miercuri; fost băiat foarte bun, am petrecut trei luni în armonie și dragostea cea mai perfectă. A rămas încă nenea Nicolae, cine cântă oricând »O alta nouă«. — Pe când electricitate. Iacă pașa din Rușuc. Imi mai rămăneau două săptămâni dacă n'ar fi acest proces nou la 15 Febr. st. n. Bătrân director e deja pensionat, slăbiciunea sa a plătit cu capul său — acum văd și cred, că fost ca... foarte multe iregularități au comis după dorsul lui, și el n'a văzut nimic. Acum am zile neplăcute și triste. Salutu-vă cu dragoste: Andreiu papistașul.

— Inundații în România. În urma ploilor căzute zilele trecute în Oltenia, mai cu seamă în județul Dolj, riurile s'au revărsat. Astfel Jiul revărsându-se a inundat în comuna Gighera, moșia dlui Negulescu, distrugându-i ogoarele de grâu și secară. De asemenea au fost distruse ogoarele cu grâne ale dlui P. Constantinescu.

În comuna Lipovu de sus, grânele de pe moșia dlui Viadoianu au fost inundate, distrugându-se rapta și grâu în mare cantitate. În această comună a fost rupt și podul și luat de șuvoare și dus departe.

În comunele Comșteni și Zavalt apele venind mari au inundat terenul unde erau semănat grâu și orz, producându-se mari pagube.

Inundații sânt și la Șgarcea. Jiul venind mereu mare, sânt temeri și de alte inundații.

— Ministrul Brătianu amenințat din nou cu moarte. Supt titlul acesta dădusem acum câteva săptămâni o știre, în care anunțam, că la prefectura poliției a sosit o scrisoare prin care primul-ministru al României d. Ion I. C. Brătianu era din nou amenințat cu moarte.

S'a pornit îndată o anchetă serioasă, care a și descoperit pe fanaticul autor al scrisorii.

El a fost arestat la Craiova. La interogatoriu a declarat, că se numește Ion Popescu și e muncitor. Cu prilejul arestării a început să vocifereze și să amenințe din nou în gura mare strigând.

»Deși m'ați arestat, nu mă tem. Ceasurile la toți miniștrii sânt numărate.

Se crede, că vorbele acestea nu sânt numai aruncate în vânt. De aceea s'a pornit o nouă anchetă, pentru descoperirea unui eventual complot sau conjurații revoluționare.

— Procuror și primadonă. Nu contestă nimeni dreptul procurorilor de a se însufleți și ei pentru artă; nu le contestă nimeni dreptul de a da expresie acestei însuflețiri a lor în cadrele buneii cuviințe... dar ceace a făcut substitutul procurorului general din Miskolcz, depășește limitele fixate. În însuflețirea sa pentru primadona teatrului din Miskolcz, a apelat la dragostea pentru artă a tinerimii școlare dela gimnaziul de stat, gimnaziul catolic și cel reformat, și cu sprijinul acestei tinerimi învăpăiate a aranjat o serbare mare în cinsta primadonei Kormos Ilonka. Tinerimea a deshamat ca la trăsura primadonei și s'a înhamat ea la trăsura, în frunte cu d. procuror Buljovszky.

Serbarea a degenerat însă în scandal sgomotos și,

a doua zi, direcțiunile gimnaziilor au pedepsit pe 24 elevi silindu-i să plătească didactrul care li-se iertase.

Ziarele din Miskolcz condamnă în termeni aspri purtarea procurorului și-l somează să plătească acum el didactrul sârmanilor elevi...

— Concurs de aviațiune în Egipt. Din Cairo se telegrafiază că Duminecă, la 6 Februarie s'a început în Heliopolis (lângă Cairo) marele concurs de aviațiune, la care a asistat Keditul, curtea lui și câteva zeci de mii de oameni din toate părțile lumii.

În ziua întâi s'a întâmplat o nenorocire: aviatorul Gobron a căzut cu aeroplanul său din o înălțime de 100 m., suferind mai multe răni ușoare. Aeroplanul s'a aprins și a fost distrus de flăcări.

Premiul întâi, pentru distanță, l-a câștigat Rougier (cu aeroplanul său sistem Voisin), făcând o cale de 65 km. Al doilea premiu l-a câștigat Balsan (cu un monoplan sistem Blériot), al treilea Relmsdyk (aeroplan Curtiss) și al patrulea Metrot (aeroplan Voisin).

Premiul pentru înălțime (191 m.) și inițială (15 km. în 9 min. 30 secunde) l-a câștigat tot Rougier...

Firește, fiindcă nu e încă terminat monoplanul compatriotului nostru Vlăcu!

— Comună bravă. Sinodul parochial gr-or. din comuna Purcăreni, protopresbiteratul Brașovului, în ședința sa din 20 Decembrie, anul expirat, supt prezidiul parochului Toma Giurgiu a hotărât cu totalitatea voturilor susținerea școlii cu caracter confesional, din mijloace proprii, fără ajutor de stat, cu 2 învățători ca și până acum.

Laudă poporului și bravilor săi conducători!

— Panama ia o sedrie orfană. Din Târgul Murășului se telegrafiază că procurorul comitatului Murăș-Turda a propus vice-comitetului suspendarea din oficiu a președintelui sedriei orfanale Dr. Szász Károly, care a săvârșit neenumerate abuzuri și iregularități, — ridicând și primind sume însemnate fără a le admistra în mod competent.

Dr. Szász a cerut unco necediu de 4 săptămâni și a plecat din Târgul-Murășului, fără să se știe unde.

— Cel dintâi gazetar ungar. La 5 Februarie s'au împlinit 100 de ani dela moartea celui dintâi gazetar ungar, preotul Ráth Mátyás (1749—1810), care a înființat, la 1780, cel dintâi ziar ungar »Magyar Hirmondó«. Pe vremea aceea în Ungaria apărea un singur ziar, scris nemțește, »Pressburger Zeitung«. Ziarul a fost scris, dela început pînă la sfârșit, de Ráth și apărea de 2 ori pe săptămână, într-o tipografie din Pressburg. Peste doi ani (1782) a renunțat la cariera de gazetar și în curînd a încetat apoi și »Magyar Hirmondó«.

— Noui inundații în Paris? Din Paris se telegrafiază că în urma ploilor zilelor din urmă riurile Yonne, Loing și Grand-Morin au crescut în măsură mare. Cum aceste riuri se revărsă în Sena, sânt temeri în 2—3 zile apa Senei să crească din nou cu 70 cm.

Până acum însă nu s'a constatat nici o ridicare a nivelului apei.

— »Tipografia — I. Virányi«. Am primit astăzi la redacție »Raportul direcțiunii și al comitetului de supraveghiere al institutului de credit și economii »Poporul« din Lugoj. Raportul ne-a convins despre progresele frumoase realizate de acest institut în anul trecut, despre sporirea depunerilor și creșterea fondului de rezervă și, în genere, despre statornicirea mersului regulat al afacerilor financiare. Ne-a convins însă în acelaș timp și despre o lipsă de control a direcțiunii

Institutului: raportul s'a tipărit într-o tipografie străină.

Regretăm că avem să înregistrăm o astfel de disconsiderare a apelului făcut de întreaga presă românească — chiar din partea unui institut de basm românesc, care e chemat în primul rând să sprijinească întreprinderile românești.

Înregistrăm, drept curios, o greșală de tipar grosolană de pe pag. 7 a raportului »Onorala adunare generată... Să nu fie, oare o greșală intenționată a tipografiei?

— Un notar ungar bigam. Subnotarul ungar Kádár Sándor, din o comună aproape de Turda se căsătorise acum 10 ani în Stuhlweissenburg și avuse 3 copii. Venind în comitatul Turzil, departe de locul primei căsătorii, se însură anul trecut în Decembrie din nou, luând o fată frumoasă de 17 ani din Turda de nevastă. Afacerea ajunsese la cunoștința notarului Kerekes Sámuel din comună. Il descusu pe Kádár care mărturisii totul. Atunci Kerekes îl arestă. Kádár mai are și alte păcate pe suflet. Tribunalul din Zalău rostise cu două săptămâni înainte de a doua căsătorie a lui, o sentință în contra lui condamându-l la un an închisoare. Alte procese sânt în curs contra lui Kádár. Dar ocârmuitorii preferă să ne administreze cu astfel de notari decât cu oameni cinștiți și — români.

— Tălăhăria din Tărcău. Tărcăuanii ne sânt cunoscuți de pe vremea alegerii dela Beiuș și mai că am putea jura că pacostea, ce a ajuns pe un român în trgul Tărcăului, tot »vitejii« Tărcăuani au făcut-o.

Iată de ce e vorba.

Tăranul român Zaharie Popa, un om cu stare bună din Mezes (com. Bihor) s'a dus acum vr'o două săptămâni să și cumpere nește vaci în trgul Tărcăului.

A umblat, cât e trgul, dar n'a dat de vaci să-l placă, și așa a luat-o spre casă, având în chimir vr'o două mil de coroane. Ajungând la o crăsmă în satul vecin s'a pus de a odihni o leacș, pe urmă a luat-o mai departe.

De atunci i-s'a pierdut orice urmă.

Familia l'a căutat în toate părțile dar n'a dat de el. Ieri dimineață însă că jandarmii descoperire la casa satului din Mezes o țidulă pe care era tipărit cu litere de tipar următoarea provocare: »Cadavru lui Popa se află pe drumul către Nyegerfalva în tufișul de lângă părul sălbatic. Îngropați-l, pentru că mortul nelngropat aduce nenorocuri.

Conduși de statul acesta sinistru, jandarmii au și alergat la fața locului, unde într'adevăr au descoperit cadavru lui Zaharie Popa. Hoții îl sugrumaseră și l-au luat banii, pe urmă l-au aruncat în tufiș.

Jandarmeria a început urmărirea.

Sântem curioși să vedem dacă se dă de urmele criminalilor, cunoscut fiind desinteresul cel poartă justiția ungurească neajunsurilor românești până și de natura aceasta.

— Abdul Hamid e nebun. Știri sosite din Constantinopol spun, că ex-sultanul Abdul-Hamid a ajuns într-o stare atât de desperată, încât începe a da semne de alienație mentală.

Cea mai grea pedeapsă pentru fostul tiran este astfel exilul acesta în splendidul castel Allatini, iar nu moartea, ce i-se proiectase.

A slăbit, de e numai oasele și încotinu întreabă de foștii lui favoriți, pe care însă nu-i mai poate revedea.

Femeile din harem înzădar încearcă să-l liniștească.

Sultanul pare pierdut. Soarta aceasta numai sie-și o poate mulțumi, pentru că singur și-a săpat groapa.

Spiritul modern a trebuit să pătrundă în sfârșit și în labirintul Ildizkioskului.

Cronică judiciară.

Procesul guvernului coaliției. Redactorul Habár Mihály, împotriva căruia membri guvernului coaliției au pornit proces de presă pentru învinuirile grave ce le-a ridicat împotriva le în broșura »Panama guvernului Wekerle«, a prezentat procuraturii peste 300 de numere de gazete în cari, cu ani înainte, s'au scris toate lucrurile pe cari el, Habár, le-a adunat într-o broșură.

Advocatul acuzatului a declarat că clientul său primește răspunderea pentru cele scrise și a cerut judecătorului de instrucție timp de 3 săptămâni pentru a-și putea prezenta toate actele și documentele doveditoare.

Judecătorul de instrucție i-a acordat cererea.

BIBLIOGRAFII.

La Librăria »Tribunei« se află de vânzare: Bibl. »Bunul econom.«

- No. 1. Nutrețurile ierboase; cositurile; prepararea fânului și pășunile . . . —30
 No. 2. Economia porcilor, oilor și caprelor . . . —30
 No. 3. Sămânța plantelor agricole și sămănatul lor . . . —30
 No. 4. Îngrijirea plantelor în cursul vegetațiunii. Recolta cerealelor . . . —30
 No. 5. Economia vitelor sau zootehnia generală . . . —30
 No. 6. Agrolgia sau cunoașterea pământurilor și mijloacele de a le îmbunătăți . . . —30
 No. 7. Agricultură generală. Lucrarea pământului. Instrumente de mărunt-țit pământul . . . —30
- I. Russu-Sirianu: La Roma, schiță din călătorie . . . 2—
 Dr. E. Babeș: Diazoza . . . 5—
 A. Cosciuc: Nutrirea animalelor de casă (op. premiat) . . . 1-50
 Stelian Russu: Foiletoane . . . 1—
 O. Măg. Biblot. copiilor, vol. II. . . 1—
 Isidor Ieșan: Românii din Bosnia și Herțegovina în trecut și prezent . . . 1-50

Biblioteca »Asociațiunii«

- No. 3. Despre cărțile funduare și intabulări . . . Cor. —30
 No. 4. Sfaturi bune. 3 dizertațiuni . . . —20
 » 5. Casa părintească, creșterea indivizilor și popoarelor . . . —20
 No. 6. Despre testament. Explicarea art. de lege 16, din a. 1876 . . . —30
 No. 7. Poșta, telegraful, telefonul. Noțiuni generale despre instituțiile poștale . . . —20
 No. 8. Icoane din istoria Grecilor vechi partea I. . . —20
 No. 9. Icoane din istoria Grecilor vechi partea II. . . —20
 No. 10. Grădina de legumi . . . —30
 No. 11. Cultura cucuruzului . . . —20
 No. 12, 13, 14, 15, 16. Ionel. Principii morale și creștinești de educație . . . 1—
 No. 17. »Astrae«. Informațiuni asupra scopurilor și instituțiilor Asociațiunii . . . —10
 No. 18. Reguli ortografice stabilite de Academia Română în a. 1904 . . . —10
 No. 19 Vulcanismul . . . —20

- No. 20 Împărțirea, lucrarea și îngrijirea unei moșii . . . —20
 No. 21. Nuvele istorice. Amor și război. O tragedie din zile bătrâne . . . —20
 No. 22. Nuvele istorice. Moartea lui Asan. O dușmănie cu bun sfârșit . . . —30
 No. 24. Invățătura despre legile privitoare la notarii publici regești . . . —10
 No. 25. Poezii populare din Bănat. II. Balade . . . —40
 Nr. 26. Inceputul neamului românesc . . . —20
 No. 27. Comuna »Viitorul« . . . —30
 No. 28. Povestiri . . . —30
 No. 29. Poezii alese, de V. Alexandri . . . —20

ECONOMIE.

Plata grânelor din Aradul-nou.

4 Februarie 1910.

Vremea e tot domoală ca primăvara; razele coarelor sânt calde și frigul nici nu se simte. Starea sămănaturilor de mult n'a fost atât de bună ca acum.

Cursul afacerilor e neschimbat.

S'a vândut azi:

grâu 800 mm.	14.20—14.50
orz 100 mm.	6.80—
ovăș 100 mm.	7.10—
secară 100 mm.	9.10—
păpușoi 600 mm.	5.90—6—

Prețurile sânt socotite în coroaie și după 50 klg

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta.

Budapesta, 4 februarie 1910.

Prețul cerealelor după 100 klg. a fost următorul:

Grâu nou

De Tisa — — — — —	28 K. 95—30 K. —	tit
Din comitatul Albei — — — — —	28 » 80—29 » 80	«
De Pesta — — — — —	28 » 90—29 » 90	«
Bănățanesc — — — — —	28 » 95—29 » 90	«
De Bacica — — — — —	28 » 60—29 » 80	«
Secară de calitate I. — — — — —	19 » 75—20 » 05	»
Secară de calitate mijlocie — — — — —	19 » 55—19 » 65	«
Orzul de nutreț, calitate I. — — — — —	14 » 75—14 » 95	«
Ovăș de calitate I. — — — — —	15 » 70—16 » —	«
Ovăș de calitate a II. — — — — —	15 » 40—15 » 60	«
Cucuruz — — — — —	14 » 80—15 » —	«

Redactor responsabil: Iuliu Giurgiu.

»Tribuna« institut tipografic, Nichin și cons.

Dela 1 Ianuarie 1911.

De arîndat moșia Alțina din cot Sibiu

Moșia Alțina din comitatul Sibiu, 700 jugăre catastrale din care 400 arabii, 150 fânaș, restul pășuni, curți și grădini. Gară la 3 km. dela Agnita și Nochrich 7 km. și dela Sibiu 38 km. Pe moșie se află: drumul Sibiu-Nochrich-Agnita, apă curgătoare, curtea cu case, grajduri, coșere, etc etc. —

A se adresa D-lui
Victor Roman,
 București, Strada Română 187.

Fotografierile cu electricitate a lui

DAJKOVITS

Pe timp înourat și întunecos sânt cele mai acomodate.

— »Saspalota« în Oradea-mare — Nagyvárad.

In candidat de avocat

proxă află aplicare în cancelaria advocatului Dr. Gavril Cosua în Beiuș.

Se caută:

In candidat de avocat

român, cu proxă bună, care poate conduce independent afacerile din cancelarie. Condițiuni favorabile. Adresa la administrația ziarului nostru.

Valoroasele cărți
ale savantului canonic

† Dr. Augustin Bunea:

1. *Mitropolitul Dr. Ioan Vancea de Buteasa*, schiță biografică, Blaj 1890, 20 fil.
 2. *Cestiunea din dreptul și istoria bis. române unite*, Blaj 1893.
Partea I. 169 pag. 2 cor.
Partea II. 400 pag. 8° 1 cor. 50 fil.
 3. *Istoria scurtă a bisericilor rom. unite cu Roma*, în șematismul Archiepiscopiei de Alba-Iulia și Făgăraș pe anul 1900, costă 8 coroane.
 4. *Episcopii—P. Aron și Dionisiu Novacovici*, sau istoria Românilor transilvăneni dela 1751 până la 1764, Blaj 1902. Prețul 4 cor. 50 fil.
 5. *Discursuri, Autonomia bisericească, Diverse*. Prețul 5 coroane.
 6. *Ierarhia românilor din Ardeal și Ungaria*, 3 coroane.
 7. *Mitropolitul Sava Brancovici* 1 cor. 50 fil.
 8. *Amintirea lui T. Cipariu* 50 fileri.
- Se află de vânzare la *Librăria Seminarului din Blaj și la toate librăriile românești.*

: Abonați și răspândiți :
— în toate părțile —

„TRIBUNA“

cereți în toate hotelurile
cafenelele și ospătăriile.

S'a deschis | S'a deschis |

MARELE HOTEL SAVOY

In cea mai frumoasă stradă a capitalei în loc liniștit și elegant.
Budapesta, VIII, József-körút 16.

Otelul cel mai modern și mai nou din capitală. 120 de odăi și saloane. Încălzire centrală cu aburi. În fiecare odaie apaduct pentru apă rece și caldă. Lift. Vacuum cleaner. Lumină electrică. Săli de conversație. Comoditate foarte mare. - Sală de mîncare și cafenea elegantă. Telefon interurban. Prețuri moderate, odăi dela 3 coroane în sus, cu încălzit și luminat la olaltă. Aranjament modern conform cerințelor sanitari. Circulație de tramway electric cu toate gările.

S'au ieftinit cărbunii.

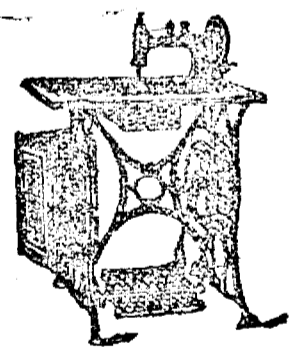
Care de acum își câștigă sau abonează cărbuni și cochs pentru iarnă, economisește 25%!

- 100 Klgr. cochs de fabrică de gaz cor. 4.60.
- 100 Klgr. cărbuni de piatră salon de Prusia cor. 4.60.
- 100 Klgr. cărbuni de piatră salon de Jil c. 4.—.
- 100 Klgr. cărbuni de lemn fără praf cor. 6.—.
- 100 Klgr. de cărbuni pentru fauri cor. 4.60.

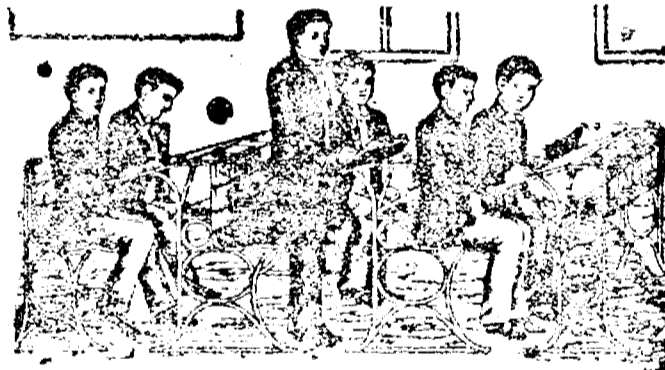
Róth József mare neguțător de cărbuni
Arad, Eötvös-u. 3.
Nr. Telefonului 63.
Pentru fabrici, mori precum și pentru trierat expediez cărbunii de Prusia de calitate cea mai bună.

BALOG GEZA

Depozit de biciclete și mașini de cusut, atelier de reparat.
Vârșet — Versecz, str. Deák Ferencz Nr. 3.
Filiale: Becicherecul mare, Fő ut și colțul str. Martinitz.

Depozit de totfelul de mașini de cusut și biciclete din țară și din străinătate precum și totfelul de părți de-ale acestora cu prețuri foarte ieftine.
Atrag tot odată atențiunea on. public asupra celor mai bune ace ale mele pentru mașini de cusut.
Reparaturile se efeptuiesc prompt și ieftin.
Garantie pe 6 și 10 ani.

Cele mai moderne mobile de fier și aramă și cele mai practice bănci higienice de școală și mobilarea locuințelor, hotelor, spitalelor și

a școlilor, precum și obiecte fabricate din cele mai bune materiale din țară, lucrările cele mai solide de artă și construcție se livrează numai de către firma

Bennhardt Rezső utóda

Brassó, str. Fekete nr. 33.

— Tot acolo e cancelaria și fabrica montată cu cele mai noi mașinării. —

Primul institut sudungar de auritură artistică a lui E. I. SPANG

sculptor și auritor
TEMESVÁR - Erzsébetváros
strada Templom Nr. 5.

Premiat cu diploma de onoare și cu medalia de aur în București, și cu alte medalii de argint la diferite expozițiuni.

Face cu prețuri moderate:

— iconostasuri, altare —
— amvoane, jertfelnicuri, —

primește renovarea și aurirea iconostaselor vechi, altarelor, a jertfelnicilor și a amvoanelor, precum și a tot felul de lucrări în — — — — — bransa aceasta. — — — — —

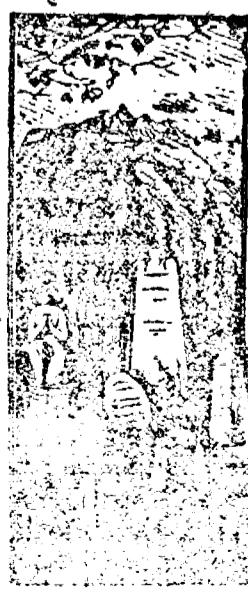
ROTH JÓZSEF

măstru de sculptură în piatră,
— Segesvár, Seilergasse —

Recomand on. p. t. public depozitul meu bogat și bine asortat de

Monumente de morminte, din diferită marmoră granit, syenit, abrador și piatră tare de aiună, etc. cu prețurile cele mai moderate.

Mai departe mă recomand pentru executarea a tot felul de lucruri de zidărie, ce cad în bransa mea. Schițe și preliminare de spețe stau fr. la dispoziție.

„SOMEȘANA“, institut de credit și economii, societate pe acții în DEJ.

Convocare.

Domnii acționari ai institutului de credit și economii «SOMEȘANA» societate pe acți în Dej, sunt invitați în sensul §-h 16 din statutele institutului la a

XX-a adunare generală ordinară,

care se va ținea în 26 Februarie 1910 st. n. la 10 oare a. m. în localitatea institutului.

OBIECȚELE:

1. Constituirea adunării, denumirea prin președinte alor 2 notari, 2 verificatori și 2 scrutători.
2. Raportul direcțiunii și a comitetului de supraveghiere despre gestiunea anului 1909.
3. Aprobarea bilanțului și distribuirea venitului curat.
4. Decidere asupra absolvirii direcțiunii și a comitetului de supraveghere dela răspundabilitate pentru gestiunea anului 1909. Dej, la 26 Ianuarie 1910.

5. Statorirea marcelor de prezență pentru membrii din direcțiune și comitetul de supraveghere.
6. Decidere asupra ridicării capitalului social și în legătură cu aceasta modificarea §§-lor 6, 7, 23, 29, 48, și 58, din statute.
7. Alegerea în direcțiune alor doi membri pe un period de patru ani.

DIRECȚIUNEA.

ACTIVE.

Contul Bilanț încheiat cu 31 Decembrie 1909.

PASIVE.

Casa în număr	43193.63	Capital social	200000
Casa de păstrare poștală	218.15	Fond de rezervă	151980
Cambii escomptate	846922	Fond special de rezervă	5058
Cambii cu acoperire ipotecară	705070	Fond de penziuni	26631
Imprumuturi ipotecari	474358	Depuneri spre fructificare	1096221.35
Imprumuturi pe obligații cu cavenți	1915	Resscompt	685793
Efecte	54310	Deposit	660.29
Casa institutului și realități de vânzare	83013.02	Creditori	102
Giro-conto la banca Austro-Ungară	1034.64	Dividendă neridicată	928
Conturi curente a băncilor	24897.49	Interese anticipate pro 1910	35960
Diverși debitori	7716.32	Profit curat	39314.61
	2242648.25		2242648.25

DEBIT.

Contul Profit și Perdere.

CREDIT.

Interese:		Interese:	
după reescompt	39010.25	dela cambii escomptate	134039.60
» depuneri	55032.79	» imprumuturi ipotecari	31634.38
» fondurile de rezervă	6096.02	» » pe obligații cu cavenți	230.44
» fondul de penziuni	1524.64	» efecte	4558.21
Spese:		Arândă și chirie	2218.76
de birou și porto postal	4650.41	Proviziiuni	13599.66
salare și bani de cvartir	17697.84		
salariile direcțiunii și comit. de rev.	3950		
marce de prezență	1952		
Dare:			
erarială, comunală și după realități	7117.63		
după depuneri	5503.26		
Amortizări din casa institutului și mobilier	2392.60		
Abscrieri	2039		
Profit curat	39314.61		
	186281.05		186281.05

Ioan Georgiu m. p.
președinte.

Dej, la 31 Decembrie 1909.

Augustin Pinteia m. p.
contabil.

DIRECȚIUNEA:

Dr. Teodor Mihail m. p. Dr. Demetriu Ciuta m. p. Gregoriu Pușcariu m. p. Teodor Hermann m. p. Dr. Clemente Barbul m. p.
director executiv.

Georgiu Gradovits m. p.

Dr. Ioan Kerekes m. p.

Am examinat conturile de mai sus. pe cari le-am aflat în ordine și exacte întru toate. Dej, la 26 Ianuarie 1910.

COMITETUL DE SUPRAVEGHIERE:

Dr. Alesandru Popu m. p.

Dr. Gavril Tripon m. p.

Mateiu Popu m. p.

Iosif Lissai m. p.

Raportul Direcțiunii.

Onorată adunare generală!

Avem onoare a prezenta socotelile anului de gestiune 1909, care este al douăzecilea an al activității institutului nostru »Someșana«.

Din pragul acestui scurt period de existență se aruncăm o privire asupra trecutului pentru a constata înaintarea și consolidarea temeinică a institutului nostru precum și rostul economic și cultural ce l-a îndeplinit el.

Inițiatorii respective fondatorii au întemeiat »Someșana« în anul 1890 cu un capital de 100,000 coroane luptându-se cu fel de fel de greutăți. În anul 1896 capitalul social a fost sporit la suma îndoită de 200,000 coroane prin emisiune nouă de acții. Astăzi contemplăm ridicarea repetită a capitalului social prin o altă emisiune de acții.

În anii de criză economică și financiară am procedat cu toată cruțarea față de debitori, iar echilibrul operațiunilor ni-l-am păstrat neșugnit.

După 20 de ani am ajuns că astăzi averea institutului nostru (capital social și fonduri adaugându-se și dotația proiectată din venitul a-

nului expirat) să se urce la suma de C. 402,000. Acest rezultat îmbucurător garantează pe deplin soliditatea și viitorul »Someșanei«.

Pe lângă sporirea treptată din an în an a averii societății noastre, acționarii totdeauna și-au căpătat dividendă în măsură cuvenită: 8% după prețul nominal (200 C.) al acțiilor, iar pentru scopuri culturale și de binefacere (ajutoare de biserici, școli, deosebite instituțiuni și întreprinderi culturale, ajutorări multor indivizi și studenți săraci etc.) s'a conferit dela început până azi cu totul suma de: 28,000 coroane.

Ajutați de Dumnezeu, avem toată încrederea și speranța într'un viitor și mai rodnic.

După aceasta ne luăm voie a Vă prezenta rezultatul, respective bilanțul anului trecut:

Din contul bilanț Vă puteți convinge, că institutul nostru și în anul acesta a făcut progres mulțămitor în toți ramii de operațiuni față de anul anterior.

Activele se prezintă cu C. 2.242,648.25, deci cu C. 238,630.81 mai mari decât în anul anterior.

Circulația cassei a fost de C. 4.818,559-99, iar circulația anuală de 18.671,094-08. La pasive poziție mai însemnată se arată depunerile pe fructificare cari au ajuns suma de C. 1.096,221-35. Creșterea însemnată a acestui cont este dovadă despre încrederea pusă în institutul nostru. Pentru soliditatea bilanțului am aflat corespunzător a face urmărirea amortizării:

a) din prețul caselor institutului C. 1000—
b) din mobilier amortizându-l total C. 1,392-60, iar din pretenziunile institutului ca dubioase am abscris suma de C. 2,039—, însă din prezenziunile acestea cu vremea barem o parte eventual se va putea încasa.

În anul acesta es din direcțiune conform §-lui 27 al institutului după ordinea vechimei Domnii Dr. Demetriu Ciuta și Dr. Ioan Cherecheș, cei veți avea să alegeți în direcțiune 2 membri pe un period de 4 ani. Profitul curat face suma conziderabilă de C. 39,314-61 pentru a căruia distribuire în înțelesul §-lui 56 din statut facem următoarea propunere:

1. Să se deie 5% dividendă acționarilor	C. 10,000—
2. » » » 20% fondului de rezervă	C. 5,862-92
3. » » » 5% » » penziuni	C. 1,465-73
4. » » » 4% tantiemă directorului executiv	C. 1,172-58
5. » » » 4% » » funcționarilor	C. 1,172-58
6. » » » 5% pt. scopuri cultur. și de binefacere	C. 1,465-73
7. » » » 12% fondului special de rezervă	C. 3,517-76
iar din restul de Cor. 14,657-31	
8. » » » 3% supradividendă acționarilor	C. 6,000—
9. » » » fond. de rezervă ca dotație extraord.	C. 2,157-08
10. fond. special de rezervă ca dotație extraordinară	C. 924-24
11. să se deie fond. de penziuni ca dotație extraord.	C. 4,903-27
12. » » » remunerație oficialilor fără drept la tantiemă	C. 672-72

Total C. 39,314-61

Referitor la distribuirea sumei de sub punctul 6., de cor. 1,465-73 destinată pentru scopuri culturale și de binefacere, facem următoarea propunere:

1. bisericei gr. cat. din Torda-Vilma	C. 150.—
2. » » » » Boiu-Mare	C. 150.—

3. » » » » Mesteacăn	C. 150.—
4. » » » » Letca	C. 150.—
5. » » » » Lemnii	C. 150.—
6. » » » » Ciătan	C. 50.—
7. » » » » Curtuiuş	C. 50.—
8. » » » or. » Vima-Mare	C. 50.—
9. » » » » Săcătura	C. 50.—
10. » » » » Văleni	C. 50.—
11. » » » » Poiana Blenchi	C. 50.—
12. » » » » Falcușa	C. 50.—
13. Atelierul de țesături din Déva	C. 50.—
14. Masa studenților români din Braşov	C. 25.—
15. » » » » Năsăud	C. 25.—
16. Spitalul comun din Dej	C. 20.—
17. Școala elementară rom. cat. din Dej	C. 10.—
18. lui Vasiliu Malinaş teolog orb Figa	C. 20.—
19. » Gavriş Abui din Antoş	C. 20.—
20. » Ioan Harşa din Viena	C. 100.—
21. la dispoziția direcțiunei	C. 95-73

Total: Cor. 1,465-73

Primindu-se acestea propuneri dividendă anului 1909 se va fixa în 8% sau 16 Cor. per acție, iar fondurile de rezervă a institutului vor face suma de C. 169,500— și fondul de penziuni al funcționarilor C. 33,000.—

Vă rugăm deci, ca după cetirea raportului comitetului de supraveghere, să binevoiți:

- a) a pertracta obiectele cuprinse în convocator,
- b) a aproba bilanțul încheiat cu 31 Decemvrie 1909,
- c) a primi propunerile noastre referitoare la distribuirea profitului curat și
- d) a da absolut direcțiunei și comitetului de supraveghere de pe anul de gestiune 1909.

Dej, la 26 Ianuarie 1910.

DIRECȚIUNEA.

Raportul comitetului de supraveghiere.

Onorată adunare generală!

Subsemnatul comitet de supraveghiere raportând On. ad. gen. despre demersul afacerilor, Vă relatăm, că în decursul anului de gestiune 1909, ne-am prezentat în biroul institutului de mai multe ori revizând cassa, documentele, precum și toate cărțile principale și auxiliare de contabilitate, pe cari le-am aflat în ordine exemplară.

Iar conturile Bilanț, Profit și Perdere, cari s'au încheiat cu finea anului, examinându-le special, am constatat, că sunt exacte și întru toate corespunzătoare atât legii comerciale, precum și statutelor societății. De oarece și noi ne alăturăm la propunerile direcțiunei referitoare la împărțirea profitului curat; rugăm pe Onorata adunare generală, ca:

- a) să binevoiască a primi propunerile direcțiunei;
- b) să aproabe bilanțul de pe anul de gestiune 1909;
- c) să deie absolut direcțiunei și comitetului de reviziune pe anul 1909.

Dej, la 26 Ianuarie 1910.

COMITETUL DE SUPRAVEGHIERE.

Cauza ciumei de porci

este, că mulți nutresc animalele

cu urluială stătută.

Comandați

moara de casă

brevetată „LACIMALOM“

și veți avea urluială tot proaspătă. Nu trebuie să mergeți la moară și nu veți plăti vamă. Cu moara „Lacimalom“ și un copil poate măcina și urlui ușor cucuruz, orz, ovăs și tot-felul de bucate.

Prețul morii „Lacimalom“ este 10 fl.

Se expediază pe lângă rambursă. La comandă rog ca adresa, strada și numărul casei să se scrie corect.

KENDE MÁRTON, ARAD

— în casa dlui deputat dietal Suciu. —

„JULIA“

institut de credit și economii, societate pe acții în Gyulafehérvár.

Convocare.

P. T. Domnii acționari ai institutului de credit și economii »JULIA« societate pe acțiuni în Alba-Iulia prin aceasta se invită la:

XVIII-a adunare generală ordinară,

care se va ține în 10 Martie eventual în 26 Martie 1910 st. n. înainte de amiază la 9 ore în localul institutului.

Obiectele sunt următoarele:

1. Raportul Direcțiunii despre cursul afacerilor în anul 1909.
2. Bilanțul anual pe 1909.
3. Raportul comisiunii de supraveghere asupra bilanțului și darea absoluturului.
4. Impărțirea venitului curat, fixarea d'videndei pe anul 1909 și fixarea marcelor de prezență pe anul 1910.
5. Alegerea președintelui și directorului executiv.
6. Alegerea unui membru în comisiunea de supraveghere

Domnii acționari, cari voiesc a participa la adunare în persoană ori prin plenipotențiați, sunt rugați a-și depune la cassa societății acțiunile și eventual documentul de plenipotență până la 8 Martie 1910 st. n. 5 ore după amiază.

Tot odată se aduce la cunoștința acționarilor, că cu 8 zile înainte de adunarea generală în localul institutului și în orele de oficiu se poate vedea bilanțul anului 1909, și raportul direcțiunii.

Alba-Iulia, la 22 Ianuarie 1910.

DIRECȚIUNEA.

ACTIVE.

CONTUL BILANȚULUI la 31 Decembrie 1909.

PASIVE

	Cor.	f.		Cor.	f.
Cassa în numerar — — — — —	9535	46	Capital social — — — — —	100000	—
Cambii escomptate — — — — —	864688	25	Fondul de rezervă — — — — —	104960	37
după descrierea dubioaselor 800—	863888	25	Fondul separat de asigurare — — — — —	18759	64
Imprumuturi hipotecare — — — — —	245935	—	după descrierea dubioaselor — — — — —	955	—
Obligațiuni cu caventași — — — — —	1854	—	Fondul de penziune — — — — —	37350	17
Casa institutului și alte realități — — — — —	44108	92	Fondul de zidire — — — — —	179	96
Depuneri proprii — — — — —	56088	25	Fondul scopurilor culturale — — — — —	4728	40
Acțiuni — — — — —	590	—	Depuneri spre fructificare — — — — —	924208	47
Mobilier după amortizare — — — — —	1200	64	Dividendă neridicată — — — — —	252	—
Interese restante și diverse conturi debitoare după descrierea dubioaselor 25743·21 155—	25588	21	Interese anticipative pe anul 1910 — — — — —	20708	67
			Diverse conturi creditoare — — — — —	6210	47
			Profit net — — — — —	32385	58
	1248788	73		1248788	73

SPESE.

CONTUL DE PROFIT ȘI PERDERI la 31 Dec. 1909.

VENITE.

	Cor.	f.		Cor.	f.
Interese:			Interese:		
Pentru depuneri spre fructificare 42470·49			Dela cambii escomptate — — — — —	76640	57
Pentru fondul de penziune — — — — —			Dela imprumuturi hipotecare — — — — —	17296	97
Pentru reescompt — — — — —	45793	46	Dela obligațiuni cu caventași — — — — —	137	68
Contribuțiuni:			Dela depuneri proprii — — — — —	3973	44
Directă și comunală — — — — —	6106	13	Chiria casei institutului și arânda realităților — — — — —	2770	—
10% dare la interese dela depuneri 4247·05	10353	18			
Spese:					
Salare — — — — —	9097	—			
Marcă de prezență — — — — —	1074	—			
Chiria — — — — —	700	—			
Imprimare, registre, porto și diverse 1282·04	12153	04			
Amortizare din mobilier — — — — —	133	40			
Profit net — — — — —	32385	58			
	100818	66		100818	66

I. Fulea m. p.
director executiv.

Din ședința direcțiunii ținută la 22 Ianuarie 1910.

Pentru comptabilitate: V. Velican m. p.
prim-comptabil.

MEMBRII DIRECȚIUNEI:

N. Florescu m. p. I. Cirlea m. p. Ion Teculescu m. p. T. Lobonțiu m. p. Șt. Crișan m. p.
președinte.

S'au revăzut și s'au aflat în consonanță cu cărțile duse în deplină ordine.

Alba-Iulia, 24 Ianuarie 1910.

MEMBRII COMISIUNEI DE SUPRAVEGHIERE:

Constantin de Colbazi m. p. Fl. Rusan m. p. Aurel Cirlea m. p. Dorotelu Cimbulea m. p.
președinte. notar.